

VIII. ASISTENȚA JURIDICĂ ȘI COMBATEREA CONTRAVENȚIILOR DE MEDIU

Igor PȘENICINÎ
Șef, Direcția juridică

Realizarea sarcinilor privind apărarea valorilor ocrotite de legea contravențională, derivă din prevederile art.2 al Codului contravențional al Republicii Moldova nr.218 din 24.10.2008 (CCo al RM), care consacră scopul legii contravenționale, ca fiind activitatea de apărare a drepturilor și libertăților legitime ale persoanei, apărarea proprietății, ordinii publice, a altor valori ocrotite de lege, în soluționarea cauzelor contravenționale, precum și în prevenirea săvârșirii de noi contravenții.

Importanța respectării teoretice și practice a procedurii contravenționale este susținută de principiile fundamentale precum principiul legalității și egalității în fața legii, principiul dreptății, principiul caracterului personal al răspunderii contravenționale și principiul individualizării răspunderii contravenționale și sancțiunii.

În condițiile edificării statului de drept, este imperativă sarcina impusă de principiile contravenționale privind respectarea procedurii contravenționale astfel, încât aceasta să garanteze libertatea și drepturile legale ale individului și să nu admită tragerea la răspundere și sancționarea contravențională nelegitimă.

Responsabilitatea reprezintă o sursă de stabilitate pentru valorile ocrotite de lege, interesul social și cel public, astfel, responsabilitatea poate garanta respectarea normelor legale, drepturilor și obligațiilor etc.

Societatea fiind în permanentă schimbare produce noi efecte, noi procese, inclusiv de natură ilicită, astfel, intervenția organelor competente este inevitabilă, iar în majoritatea cazurilor fiind aplicate sancțiuni contravenționale, fapt, care demonstrează o latură negativă a societății și anume lipsa de responsabilitate, iar ținând cont de specificul contravențiilor de mediu, impactul activităților ilicite este irecuperabil pentru mediul înconjurător, indiferent forma de realizare a acestora.

Pornind de la scopul legii contravenționale, Inspectoratul pentru Protecția Mediului, pe parcursul anului 2020, a exercitat eficient atribuțiile conform competențelor stabilite, astfel, în perioada anului 2020 de către agenții constatatori ai Inspectoratului au fost constatate contravenții cu întocmirea proceselor-verbale și deciziilor cu privire la contravenții, aplicând în acest sens sancțiuni pecuniare, precum amenda, dar și în unele cazuri evaluând prejudiciile cauzate mediului după cum urmează în continuare.

Cauze contravenționale soluționate de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului în baza materialelor proprii și cauzelor contravenționale primite de la alte autorități de specialitate în anul 2020

Conform rezultatelor activității desfășurate în conformitate cu prevederile CCo al RM, de către agenții constatatori ai Inspectoratului au fost gestionate în total 5353 de cauze contravenționale pe diferite acțiuni ilicite prevăzute de CCo al RM cu întocmirea după caz a actelor procesuale, ținând cont de particularitățile specifice a fiecărui caz în parte.

Astfel, în perioada vizată, au fost întocmite 5177 procese-verbale cu privire la contravenții (inclusiv procese-verbale de control cu aplicarea sancțiunilor contravenționale) dintre care, 4550 din procese au fost întocmite în baza materialelor proprii gestionate de entitățile privind protecția mediului, iar, 444 de procese au fost întocmite în baza materialelor recepționate de la alte autorități competente.

Cele mai multe cauze contravenționale au fost recepționate de la organele de poliție și anume 698 cauze, în baza cărora s-au întocmit 436 de procese-verbale cu privire la contravenții, totodată, în baza materialelor respective au fost emise 113 decizii cu privire la contravenții, iar 149 cauze au fost încetate din motive întemeiate, precum lipsa faptului contravenției sau imposibilitatea de a identifica făptuitorul.

Cauze contravenționale înaintate de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului altor autorități de specialitate în anul 2020

În anul 2020 Inspectoratul pentru Protecția Mediului și subdiviziunile sale teritoriale au încheiat și înaintat spre examinare autorităților competente 65 procese-verbale cu privire la contravenții după cum urmează: Instanțele de judecată – 41, Comisiile administrative ale autorităților publice locale – 19, Inspectoratele de Poliție – 4 și ANSA -1, astfel, din 65 materiale remise autorităților competente au fost examinate 39 cauze, în proces de examinare fiind încă 26 cauze.

În baza materialelor remise organelor pentru protecția mediului au fost aplicate amenzi în sumă de 17050.00 lei, fiind încasate în total 8675 lei, iar pe o cauză contravențională a fost aplicată sancțiunea sub formă de avertisment și pe altă cauză a fost aplicată sancțiunea sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității (80 ore).

Totalizarea proceselor-verbale cu privire la contravenții pe articole din Codul contravențional, amenzi aplicate, amenzi încasate etc.

Conform rezultatelor obținute pe parcursul anului 2020, cele mai multe contravenții au fost constatate în domeniul gestionării deșeurilor, fiind urmat de domeniul protecției florei, faunei și siguranței ocupaționale.

Astfel, din totalul contravențiilor constatate, conform art.154 al Codului contravențional, „Încălcarea regulilor de gestionare a deșeurilor”, au fost documentate circa 1489 contravenții dintre care 1406 pe faptul nerespectării modului stabilit de colectare, păstrare, transport, depozitare, ardere, neutralizare și evacuare, inclusiv în obiectivele acvatică, în subsol etc., a deșeurilor industriale, de construcție, menajere și de altă natură, calificat potrivit art.154 alin.(1), în așa mod, cu regret se constată că, nivelul de iresponsabilitate a cetățenilor este ridicat, totodată, situația descrie și un alt aspect important legat de infrastructura ineficientă în domeniul gestionării deșeurilor.

Consecutiv, pe domeniul protecției florei și faunei, au fost constatate circa 865 cazuri de tăiere ilicită a vegetației forestiere calificate potrivit art.122 a CCo al RM, totodată, fiind constatate circa 284 cazuri de încălcare a modului de folosire a fondului de exploatare, de recoltare, de transportare și de export al lemnului, calificate conform art.142 al CCo al RM.

Pe domeniul protecției faunei au fost documentate circa 1098 contravenții, dintre care 893 inițiate în baza art.114 alin.(1) și (2) pe faptul încălcării de protecție a resurselor piscicole și a regulilor de pescuit, iar în 205 cazuri au fost constatate

contravenții prevăzute de art.128 referitor la încălcarea prevederilor actelor normative privind folosirea și protecția fondului cinegetic.

Calitatea apelor este indispensabilă de nivelul de dezvoltare socială a comunităților, astfel, contracararea activităților privind utilizarea irațională și poluarea apelor este o prioritate a organelor de protecție a mediului, fapt care a determinat constatarea a circa 517 contravenții legate de încălcarea regimului de protecție a apelor, încălcarea regulilor de folosire a apei etc. în conformitate cu prevederile art. 109, 110, 111, 112, 113 ale CCo al RM.

Consecvent, pe parcursul anului în temeiul prevederilor art. 119 CCo al RM, agenții constatori ai Inspectoratului au depistat și documentat circa 86 contravenții pe faptul încălcării modului de protecție și de folosire a subsolului, aplicând sancțiuni, totodată, constatând prejudicii impunătoare cauzate resurselor naturale utilizate irațional sau în lipsa dreptului acordat.

Totodată, pe domeniul Siguranței Ocupaționale au fost efectuate 73 de controale planificate și 8 controale inopinate, în rezultatul cărora au fost încheiate 14 procese-verbale cu privire la contravenție și aplicate amenzi în sumă de 176 200 lei.

Ca rezultat al constatării contravențiilor, au fost aplicate amenzi în sumă de circa 6.682.650, 00 lei, dintre care 2.977.900,00 lei au fost achitate în termen de 3 zile (*jumătate din amenda aplicată*), iar în total fiind încasată suma de 3.137.700, lei, în conformitate cu **Anexa 1**.

Prejudiciul cauzat mediului calculat în rezultatul activității desfășurate în anul 2020

Complexitatea și specificul domeniului protecției mediului își ramifică competențele asupra unor aspecte vitale pentru societate, precum calitatea mediului ambiant și efectele activității antropogene asupra acestuia, inclusiv generate de activitățile ilicite.

Este de menționat că, majoritatea cauzelor care fac obiectul contravențiilor au efect direct asupra componentelor de mediu, iar după caracterul acțiunilor aceste efecte sunt de ordin negativ care prejudiciază mediul înconjurător și componentele acestuia.

Astfel, pe parcursul anului 2020, urmare a acțiunilor ilicite au fost cauzate prejudicii componentelor mediului înconjurător în cuantum de 22.066.443,00 lei, dintre care 1.424.065,00 lei au fost achitate benevol, iar în restul cazurilor, prejudiciile de proporții fac obiectul cercetărilor inițiate de organele de urmărire penală în baza denunțurilor IPM, iar în alte cazuri sunt înaintate pretenții în ordine extrajudiciară pentru repararea benevolă a prejudiciilor sau prin acțiuni civile înaintate în instanțele de judecată.

Cele mai frecvente prejudicii cauzate se referă la componentele de mediu precum resursele funciare, subsolul, apele, vegetația forestieră și resursele cinegetice, fapt, care determină calcularea prejudiciilor și recuperarea daunelor potrivit principiului „poluatorul plătește”.

Acțiuni civile înaintate în instanțele de judecată pentru recuperarea prejudiciului cauzat mediului

O activitate importantă reprezintă recuperarea prejudiciilor cauzate mediului de la făptuitori, astfel, Inspectoratul încurajează și asigură calea amiabilă de soluționare a

unor eventuale litigii apărute pe marginea recuperării prejudiciilor cauzate mediului, însă, nu toți participanții au responsabilitate civică, respectiv nu conlucrează cu organele de mediu refuzând compensarea daunelor cauzate de acțiunile ilicite.

În acest context, Inspectoratul înaintează acțiuni civile în instanțele de judecată în vederea recuperării daunelor cauzate mediului, astfel, pe parcursul anului au fost înaintate circa 27 acțiuni civile în valoare de 595.947,50 lei dintre care 5 acțiuni au fost admise în valoare de 118.814,75 lei, iar 20 acțiuni sunt în curs de examinare.

Aspectul comparativ al activității

Rezultatele obținute în anul 2020 și perioada anului 2019, în primul rând au fost marcată de evenimentele nefaste pentru Republica Moldova și întreg mapamondul, fapt care a generat o ușoară scădere a indicilor de activitate, însă comparativ cu anul 2019, constatăm că activitatea Inspectoratului a rămas la nivelul optim, fiind una pozitivă.

Astfel, la compartimentul combaterea contravențiilor de mediu, în anul 2020 au fost întocmite cu circa 700 de materiale contravenționale mai puțin decât în 2019, fapt, generat inclusiv de moratoriul instituit asupra controalelor de stat.

Colaborarea cu organele de drept, reprezentanții administrației publice locale și centrale

Responsabilitatea autorităților publice față de calitatea mediului înconjurător este o prioritate, fapt, care determină organele administrației publice la o colaborare intensă, în vederea prevenirii și contracarării activităților ilicite pe segmentul protecției mediului.

În aceste condiții, sub aspectul supravegherii și participației, Inspectoratul tinde spre un mediu favorabil pentru implicarea în activitățile de protecție a mediului a organelor procuraturii, poliției, administrației publice locale etc., în vederea soluționării problemelor de mediu care depășesc spectrul competențelor Inspectoratului, astfel, pe parcursul anului 2020 au fost înaintate peste 400 adresări către organele procuraturii și poliției și peste 1000 adresări către organele administrației publice locale pe diferite probleme, acestea fiind soluționate într-un mod optim.

Concluzii

Mediul înconjurător rămâne a fi sursa de sănătate a societății, astfel, respectarea legislației de mediu, neadmiterea încălcărilor este o necesitate absolută care contribuie la edificarea unui stat capabil să ofere cetățenilor un mediu ambiant de trai confortabil, prin urmare, până la excluderea din viața socială a faptelor ilicite comise împotriva componentelor de mediu, o soluție de prevenire și eradicare a fenomenului contravențional sunt sancțiunile contravenționale, calitatea actului contravențional urmează să corespundă normelor imperative impuse de lege.

*„Ne putem sustrage, pentru o vreme, regulilor societății,
nimic însă nu scapă legilor naturii.”*

Marie dAgoult

**Cauze contravenționale soluționate de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului
în baza materialelor proprii și cauze contravenționale primite de la alte autorități competente în anul 2020**

Anexa 1

Autoritatea de specialitate din care face parte agentul constatator	Cauze gestionate/primite (nr.)	Cauze examinate (nr.)	Cauze în curs de examinate (nr.)	Decizii de declarare a nulității procesului verbal sau încetare a cauzei (nr.)	Sanțiuni aplicate sub formă de amendă									Decizii de aplicare a avertismentului (nr.)	Contestații depuse împotriva procesului-verbal sau deciziei pe cauza contravențională (nr.)				Suma amenzilor neachitate reieșind din cauzele contestate (lei)	
					P-V întocmite (nr.)	Decizii emise (nr.)	Suma amenzilor aplicate (lei)	Suma amenzilor achitate timp de 3 zile (lei)	Suma amenzilor încasată integral (lei)	Suma amenzilor aplicate în 2018-2019 și încasate în 2020		Suma totală a amenzilor încasate (lei)	Suma amenzilor remisă spre executare silită (lei)		Total	Admise	Respinse	În curs de examinare	Contestații admise	În curs de examinare
										2018 (lei)	2019 (lei)									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Inspectoratul pentru Protecția Mediului	4562	4415	3	0	4550	0	6141750	2734200	58900	18200	82650	2892500	364300	5	57	12	9	36	61400	200050
Inspectoratele de Poliție	698	662	21	149	436	108	518400	232450	1500	0	0	233950	40600	0	5	0	0	5	0	11400
Poliția de Frontieră	16	4	12	3	1		450	225				225								
Instanțele de Judecată	1	1			1		6000	3000				3000			1			1		
Organele Procuraturii	6	6	0	0	6	0	6600	3300	0	0	0	3300	0	0	0	0	0	0	0	0
Admisniatrați a publică locală	1	1				1	150	75				75								
Alte organe	4	4				4	9300	4650				4650								
TOTAL	5288	5093	36	152	4994	113	6682650	2977900	60400	18200	82650	3137700	404900	5	63	12	9	42	61400	211450

**Cauze contravenționale înaintate de către Inspectoratul pentru Protecția Mediului
altor autorități de specialitate în anul 2020**

Anexa 2

Autoritățile de specialitate din care face parte agentul constatator	Procese-verbale înaintate spre examinare (nr.)	Cauze în curs de examinare (nr.)	Cauze examinate (nr.)	Decizii de declarare a nulității procesului lui-verbal sau încetare a cauzei (nr.)	Sanctiuni sub formă de amendă						Decizii de aplicare a avertismentului sau ore neremunerate în folosul comunității		Contestații depuse împotriva procesului-verbal sau deciziei (nr.)				Suma amenzilor neachitată reieșind din cauzele contestate (lei)		
					Suma totală a amenzilor aplicate (lei)	Suma amenzilor achitate timp de 3 zile (lei)	Suma amenzilor încasată integral (lei)	Suma amenzilor aplicate în 2018-2019 și încasate în 2020		Suma totală a amenzilor încasate (lei)	Suma amenzilor remisă spre executare silită (lei)	Nr. Decizii	Nr. Ore	Total	Admise	Respinse	În curs de examinare	Contestații admise	În curs de examinare
								2018	2019										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Comisia administrativă	19	7	9	0	1500	2550	0	0	0	2250	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Instanțele de judecată	41	17	24	3	11050	1475	0	0	2700	4175	0	1	80	2	0	1	1	0	0
Inspectoratele de Poliție	4	1	3	0	4500	2250	2250	0	0	2250	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ANSA	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOTAL	65	26	36	3	17050	6275	2250	0	2700	8675	0	1	80	2	0	1	1	0	0

Informația privind procesele-verbale cu privire la contravenții/ deciziile pe cauze contravenționale încheiate/emise de către Inspectoratul pentru protecția Mediului

Anexa 3

Articolul din Codul Contravențional	55 ³	95		109						110					111	112	113						114				
Aliniatul	1	1	2	1	2	3	3 ¹	4	5	1	2	3	4	5			1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5
Procese-verbale, decizii cu privire la contravenții încheiate, (nr.)	14	12	22	46	2	55	1	67	5	24	137	3	3	1	81	1	6	3	28	3	49	2	747	146	1	1	7

Articolul din Codul Contravențional	115		116		117		119					120	121	122				123	124	126	127		128	
Aliniatul	1	3	1	2	1	3	1	2	4	7	11			1	2	3	4				1	2	1	2
Procese-verbale, decizii cu privire la contravenții încheiate, (nr.)	35	29	40	97	3	2	54	2	1	18	11	17	1	725	107	20	13	1	1	27	101	7	124	81

Articolul din Codul Contravențional	129	132	134	135	136	137	139	140	141	142			143	144	145	146	147	149
Aliniatul						1		1	1	1	2	3						
Procese-verbale, decizii cu privire la contravenții încheiate, (nr.)	2	1	2	17	64	62	6	1	4	118	148	18	35	29	1	38	78	24

Articolul din Codul Contravențional	153	154						155	156	170	180	181	182	337	349	
Aliniatul		1	2	3	7	10	11	1		1	4				1	6
Procese-verbale, decizii cu privire la contravenții încheiate, (nr.)	6	1406	35	8	1	35	7	8	7	6	1	11	8	1	4	1
Total	5177															

Prejudiciul cauzat mediului calculat în rezultatul activității desfășurate de IPM în anul 2020

Anexa 4

Nr. d/o	Cazuri de constatare a prejudiciilor cauzate mediului (nr.)	Compartiment de mediu	Suma totală a prejudiciilor cauzate mediului calculată (lei)	Prejudicii cauzate mediului achitate benevol		Cauze nedefinitivate privind prejudiciile cauzate mediului (lei)		Prejudicii calculate în 2018/2019 și achitate în 2020 (lei)	
				Nr. cauze	Suma (lei)	Nr. cauze	Suma (lei)	2018	2019
	1	2	3	4	5	8	9	10	11
1.	73	Resurse funciare	7530092	56	53893	16	7457518,07	0	0
2.	50	Subsol	6391907	31	166441	18	6218746	0	0
3.	39	Resurse acvatice	4269255	33	104788	5	4156662,31	0	2877,2
4.	7	Aer atmosferic	10548	4	6289	3	4259		
5.	688	Floră	3588950	598	912449	85	2655952,25	405,6	94484,4
6.	211	Faună	252421	178	179449	21	48925	0	23800
7.	5	Deșeuri	758	5	758	0	0	0	0
8.	10	Complexe	22512			10	22512		
Total	1083		22066443	905	1424067	178	20642376	405,6	121161,6

**Acțiuni civile înaintate în instanțele de judecată pentru recuperarea
prejudiciului cauzat mediului în anul 2020**

Anexa 5

Nr. d/o	Subdiviziunea IPM	Acțiuni civile înainte		Acțiuni civile admise prin hotărâre irevocabilă		Acțiuni civile respinse prin hotărâre irevocabilă		Acțiuni civile în curs de examinare		Acțiuni civile în baza cărora s-a încasat prejudiciul (benevol)		Titlu executoriu remis spre recuperarea silită a prejudiciului	
		Nr.	Suma (lei)	Nr.	Suma (lei)	Nr.	Suma (lei)	Nr.	Suma (lei)	Nr.	Suma (lei)	Nr.	Suma (lei)
		4	5	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.	IPM	2	270786,83	1	101472,00			1	169314,83			1	101472,00
2.	IPM Chișinău	4	22892					4	22892				
3.	IPM Cahul	13	78877,6			1	26000	12	51875,6				
4.	IPM Fălești	4	33673,68	3	14992,75	1	18680,93	0	0	0	0	3	14992,75
5.	IPM Cimișlia	1	7804,69					1	7804,69				
6.	IPM Rîșcani	1	2350	1	2350							1	2350
7.	IPM Strășeni	1	5666,4	0	0	0	0	1	5666,4	0	0	0	0
8.	IPM Taraclia	1	173896,3					1	173896,3				
	Total	27	595947,5	5	118814,75	2	44680,93	20	431449,82	0	0	5	118814,75

IX. ASPECTE ECONOMICO-FINANCIARE ÎN ACTIVITATEA INSPECTORATULUI

Victoria CĂUȘU,
Șef, Direcția finanțe și logistică

Asigurarea economico-financiară a activității pentru anul 2020

Inspectoratul pentru Protecția Mediului a fost instituit în baza Hotărârii Guvernului nr.887 din 01 noiembrie 2017 "Cu privire la crearea Inspectoratului pentru Protecția Mediului" și Hotărârii Guvernului nr.548 din 13 iunie 2018 "Cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului pentru Protecția Mediului".

Cheltuielile financiare pentru întreținerea și funcționarea Inspectoratului pentru Protecția Mediului cu subdiviziunile sale teritoriale pentru anul 2020 au fost acoperite din următoarele surse de venituri:

- finanțare de la buget (componenta de bază);
- alocații din Fondul Ecologic Național;
- surse interne - resurse colectate de instituție, după cum urmează:
 - ✓ încasări de la prestarea serviciilor cu plată;
 - ✓ încasări de la plata pentru locațiunea bunurilor patrimoniului public.

Structura cheltuielilor de casă pentru întreținerea activității Inspectoratului și subdiviziunilor teritoriale este reflectată în **Figura 1** (inclusiv alocații din Fondul Ecologic Național - 1 967,0 mii lei în cadrul proiectului "Asigurarea cu articole ale uniformei de serviciu personalul Inspectoratului pentru Protecția Mediului cu subdiviziunile sale teritoriale").

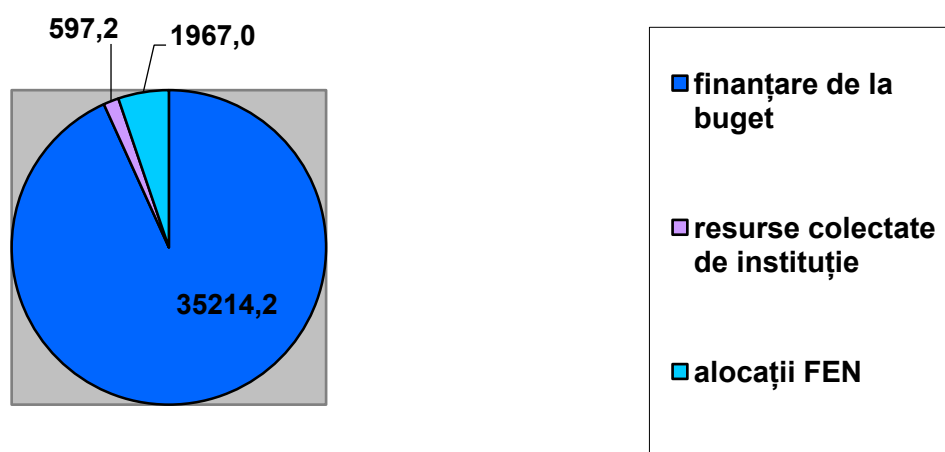

Fig.1 Structura cheltuielilor, mii lei.

Sinteza alocațiilor de la bugetul de stat pentru cheltuieli de personal în perioada 2017-2020 se reflectă în **Tabelul 1**.

**Sinteza alocațiilor financiare de la bugetul de stat pentru cheltuieli de personal
în perioada anilor 2017-2020, mii lei**

Tabelul 1

Indici	2017	2018	2019	2020
Aprobat pe an	24402,3	25155,9	27341,2	28385,4
Precizat pe an	24402,3	25155,9	27978,9	30438,4
Executat de casa	24401,8	25155,9	27978,9	30438,4
Informația privind stările și efectivul de personal, inclusiv numărul de instituții (total).	1/1	1/1	1/1	1/1
Personal (salariați) total.	298	291	291	291
-Funcționari publici	262	273	273	273
-Personal ce asigură deservirea tehnică a instituției	36	18	18	18

**Resurse și cheltuieli la componenta
"Încasări de la prestarea serviciilor cu plată"**

Un rol important în procesul de finanțare a cheltuielilor pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale și întreținerii activității curente a Inspectoratului și subdiviziunilor sale teritoriale revine mijloacelor bănești acumulate în urma prestării serviciilor și lucrărilor în domeniul protecției mediului contra plată la solicitarea beneficiarilor.

În perioada anului 2020 au fost acumulate venituri în sumă de 547,0 mii lei, planul aprobat fiind de 2 000,0 mii lei. Decalajul este cauzat de Reforma instituțională prin care a trecut instituția în luna noiembrie a.2018 și lacunele din legislația în vigoare.

*Sinteza resurselor și cheltuielilor la contul "Încasări de la prestarea serviciilor cu plată" pentru anii 2017-2020 este reflectată în **Tabelele 2 și 3**.*

**Sinteza veniturilor și cheltuielilor la componenta bugetară
"Încasări de la prestarea serviciilor cu plată"
pentru perioada anilor 2017-2020, (mii lei)**

Tabelul 2

Denumirea indicatorilor	2017	2018	2019	2020
Total venituri	5409,4	3015,9	1 139,5	547,0
Sold la cont la începutul anului de gestiune	0,0	0,0	0,0	0,0
Veniturile anului de gestiune	5409,4	3015,9	1 139,5	547,0
Total cheltuieli.	31253,0	30232,4	34357,9	37778,4

Cheltuieli de personal		24401,8	25155,9	27 978,9	30438,4
1) Cheltuieli curente, total.		6851,2	5076,5	6379,1	7340,0
Plata mărfurilor și serviciilor:	Cod ECO				
Servicii energetice și comunale, inclusiv energia electrică, gazele naturale, energia termică, apă și canalizare, alte servicii comunale	2221 00	380,5	239,1	316,1	222,9
Servicii informaționale și de telecomunicații, inclusiv servicii de internet și telefonie fixă / corporativă	2222 00	622,0	560,6	696,0	657,7
-servicii de locațiune	2223 00	1627,4	886,6	1067,7	925,1
-servicii de transport	2224 00	205,8	125,6	186,7	205,2
-servicii de reparații curente	2225 00	490,3	364,8	387,6	374,3
-formare profesională	2226 00	59,3	13,4	11,5	0
Alte servicii, inclusiv servicii editoriale, servicii de pază, servicii judiciare, servicii poștale, servicii neatribuite altor alineate	2229 00	290,9	284,1	674,1	530,3
-indemnizații aferente contractului de muncă	2735 00 2732 00	372,8	1213,4	220,0	164,3
- plăți aferente doc-lor executorii	2813 61	9,8	1,3	18,5	0,0
- taxe, amenzi, penalități	2814 00			2,0	0,0
Procurarea mijloacelor și materialelor circulante, inclusiv combustibil, piesele de schimb, medicamente și materiale sanitare, materiale didactice, materiale de uz gospodăresc, accesorii de uniformă, alte materiale	3311 10 3321 10 3341 10 3351 10 3361 10 3381 10 3391 10	2151,0	1254,0	2481,7	3965,2
2) Deplasări în interes de serviciu, inclusiv în interiorul țării și peste hotare.	2227 00	64,7	40,4	87,3	80,0
3) Procurarea mijloacelor fixe, inclusiv mijloacelor de transport, mașinilor și utilajelor, activelor nemateriale etc.	3141 10 3151 10 3161 10 3171 10 3181 10	576,6	93,2	229,9	215,0

Sinteza resurselor colectate " Încasări de la prestarea serviciilor cu plată"

Tabelul 3

Denumirea Inspecțiilor pentru Protecția Mediului	Ianuarie	Februarie	Martie	Aprilie	Mai	Iunie	Iulie	August	Septembrie	Octombrie	Noiembrie	Decembrie	Total achitat
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
IPM Chișinău	1137,60	3157,20	3418,20	0,00	507,60	4060,80	2538,00	507,60	1522,80	1015,20	1015,20	2030,40	20910,60
IPM Bălți	2563,20	15558,00	2257,20	0,00	864,60	732,60	444,60	372,60	2608,20	1632,60	372,60	372,60	27778,80
IPM Cahul	817,20	1549,80	0,00	0,00	0,00	0,00	372,60	745,20	1117,80	0,00	372,60	0,00	4975,20
IPM Găgăuzia	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IPM Anenii Noi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IPM Basarabeasca	372,60	259,20	0,00	0,00	0,00	372,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1004,40
IPM Briceni	8928,00	1756,00	0,00	0,00	144,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10828,00
IPM Călărași	372,60	0,00		0,00	0,00	0,00	372,60	0,00	0,00	372,60	0,00	0,00	1117,80
IPM Cantemir	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	745,20	372,60	0,00	0,00	0,00	1117,80
IPM Căușeni	648,00	2088,00	288,00	0,00	3495,60	4953,60	619,20	0,00	0,00	0,00	0,00	1238,40	13330,80
IPM Cimișlia	2377,60	1177,20	72,00	372,60	1490,40	0,00	0,00	0,00	372,60	0,00	0,00	372,10	6234,50
IPM Criuleni	286,00	2050,20	350,00	315,00	687,60	72,00	745,20	442,00	0,00	372,60	0,00	0,00	5320,60
IPM Dondușeni	4374,00	47433,60	7502,40	0,00	6283,80	4788,00	3420,00	0,00	3928,00	1224,00	0,00	0,00	78953,80
IPM Drochia	12285,60	24012,20	4913,80	0,00	372,60	2235,60	1765,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	45585,60
IPM Dubăsari	888,60	732,00	144,00	0,00	0,00	500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	645,40	0,00	2910,00
IPM Edineț	1490,40	11145,40	0,00	0,00	745,20	372,60	372,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14126,20
IPM Fălești	1490,40	3124,80	2634,64	0,00	0,00	0,00	372,60	372,60	1490,40	1863,00	2235,60	2235,60	15819,64
IPM Florești	5692,40	12569,50	2235,00	0,00	0,00	372,60	0,00	1117,80	372,60	0,00	0,00	0,00	22359,90
IPM Glodeni	7738,00	32832,00	3300,00	0,00	1404,00	0,00	372,00	1488,00	1488,00	3348,00	0,00	660,00	52630,00
IPM Hîncești	360,00	864,00	0,00	0,00	0,00	0,00	745,20	745,20	372,60	745,20	0,00	0,00	3832,20
IPM Ialoveni	372,60	0,00	0,00	0,00	0,00	507,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	880,20
IPM Leova	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2119,80	513,00	0,00	0,00	2632,80
IPM Nisporeni	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	372,60	745,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1117,80
IPM Ocnița	3292,20	7224,40	1611,00	0,00	372,00	745,80	3072,60	0,00	1080,00	745,20	372,60	372,60	18888,40
IPM Orhei	0,00	2304,00	288,00	0,00	745,20	372,60	1490,40	0,00	0,00	372,60	2235,60	0,00	7808,40
IPM Rezina	4410,00	9192,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13602,60
IPM Rîșcani	1083,60	10584,00	2617,20	0,00	2759,40	360,00	-2759,40	990,00	432,00	360,00	0,00	0,00	16426,80
IPM Singerei	288,00	864,00	372,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1524,60
IPM Șoldănești	0,00	7882,60	360,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1120,20	0,00	0,00	0,00	9362,80
IPM Soroca	1620,00	13381,20	2611,80	0,00	372,60	1490,40	745,20	0,00	1182,60	372,60	0,00	0,00	21776,40
IPM Ștefan Vodă	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
IPM Strășeni	4296,60	72,00	246,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4615,20
IPM Taraclia	72,00	372,60	732,60	0,00	0,00	0,00	0,00	619,20	246,60	372,60	0,00	1117,80	3533,40
IPM Telenești	144,00	10720,69	2210,40	0,00	372,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2197,80	15645,49
IPM Ungheni	516,60	1405,20	444,60	372,60	0,00	372,60	372,60	372,60	0,00	372,60	745,20	0,00	4974,60
TOTAL													451625,33

2. SUPORTUL LOGISTIC AL INSPECTORATULUI PENTRU PROTECȚIA MEDIULUI

Pe parcursul anului de gestiune 2020 au fost întreprinse acțiuni practice referitor la consolidarea bazei tehnico-materiale a Inspectoratului și subdiviziunilor sale teritoriale în limita resurselor financiare aprobate pentru anul 2020.

În total la componenta logistică au fost alocate resursele financiare, inclusiv pentru:

- servicii de arendă a spațiilor de lucru/servicii comunale/servicii de pază - 1 477,4 mii lei;
- servicii de Internet și menținerea sistemelor informatice contabile - 461,9 mii lei;
- servicii de telefonie corporativă/telefonie fixă - 195,8 mii lei;
- servicii de asigurare a mijloacelor de transport din dotarea instituției/achitarea taxelor rutiere/deservirea tehnică a autoturismelor - 205,2 mii lei;
- servicii de reparație a autoturismelor și utilajului - 374,3 mii lei;
- servicii editoriale și abonare la reviste periodice de profil - 30,7 mii lei;
- servicii neatribuite altor alineate/cheltuieli de protocol - 170,2 mii lei;
- plata indemnizațiilor aferente contractului de muncă - 164,3 mii lei;
- procurarea combustibilului/pieselor de schimb pentru autoturismele aflate la balanța instituției - 1 466,3 mii lei;
- procurarea activelor nefinanciare (blanchete, apa potabilă, materiale sanitare, materiale de uz gospodăresc, etc.) - 558,8 mii lei;
- cheltuieli pentru deplasări în interes de serviciu în interiorul țării - 80,0 mii lei;
- procurarea mijloacelor fixe - 207,5 mii lei.
- procurarea uniforme de serviciu - 1 947,6 mii lei.

Concluzii și propuneri

Drept obiectiv prioritar pentru perioada apropiată, sub aspectul consolidării logistice, Inspectoratul pentru Protecția Mediului urmează să creeze condiții normale de lucru tuturor colaboratorilor, să-i doteze pe aceștia cu echipament performant, în scopul asigurării securității ecologice a statului și garantării unui mediu natural sănătos tuturor cetățenilor.

X. ACȚIUNI PARTICIPATIVE DE MEDIU ȘI DE EDUCAȚIE ECOLOGICĂ

Tatiana VACARCIUC,

*Specialist principal, Serviciul sinteze
informaționale și relații cu publicul*

Astăzi, omenirea se confruntă cu multe provocări legate de mediu. Pe de o parte populația se dezvoltă într-un ritm alarmant, pe de altă parte, se produc schimbări ireversibile a ecosistemelor. Prin urmare, calea actuala de dezvoltare nu este una durabilă. Pe măsură ce problema devine din ce în ce mai importantă pentru omenire, rolul instituțiilor guvernamentale în domeniul promovării protecției mediului e tot mai mare.

Inspectoratul pentru Protecția Mediului, ca autoritate administrativă din subordinea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, are una din funcțiile de bază, de a participa la acțiunile de popularizare a măsurilor de asigurare a calității factorilor de mediu, de educație a publicului în problemele de mediu prin intermediul mass-media (conform Hotărârii de Guvern nr 548/2018).

Conform planului anual de activitate a Inspectoratului pentru Protecția Mediului aprobat pentru anul 2020 s-au planificat un șir de activități participative de mediu și de educație ecologică. O parte din aceste activități au devenit tradiționale la care participă cei mai diferiți actori sociali: cetățeni, instituții specializate, APL, agenți economici, societate civilă, instituții de ramură, mass-media.

În acest context enumerăm cele mai relevante acțiuni și anume:

- Campania de primăvară de salubritate și amenajare a localităților
- Acțiunea națională „Râu curat de la sat la sat”
- Inițiativa europeană „Săptămâna Mobilității Europene”
- Plantarea de toamnă - Înverzirea Plaiului „Un arbore pentru dăinuirea noastră”
- Campania de toamnă de salubritate, etc.

Din cauza pandemiei și a restricțiilor impuse în contextul stării de urgență instituite pe teritoriul Republicii Moldova, nu au putut fi organizate evenimente publice și ore de educație ecologică, acțiuni de plantare a arborilor și salubritate a localităților cu un număr mare de oameni. Însă toate evenimentele de mediu, naționale și internaționale au fost promovate prin comunicare cu persoanele vizate în cadrul controalelor inopinate și planificate pe întreg teritoriul țării; a fost remis suport informațional la instituțiile școlare pentru orele ecologice suplimentare despre evenimentele de mediu; au fost promovate articole prin intermediul rețelelor de socializare și prin publicații în ziarele locale etc.

Calendarul evenimentelor de mediu are un diapazon foarte larg de acțiuni sau manifestări tematice, o parte din ele au caracter aniversar și de zile festive, altele de acțiuni pe teren de diferită durată (**Anexa 2**).

Succint despre activitățile participative de mediu

Campania de primăvară de salubritate și amenajare a localităților s-a desfășurat în perioada 02 martie - 20 mai 2020, prelungită până la data de 31 iulie 2020.

În scopul asigurării și desfășurării eficiente a acțiunilor de salubritate și amenajare a localităților urbane și rurale Inspectoratul pentru Protecția Mediului a elaborat și prezentat subdiviziunilor teritoriale (Inspecțiilor pentru Protecția Mediului) dispoziția nr.05-d din 02.03.2020. Concomitent s-a elaborat și prezentat programul orientativ de acțiuni privind organizarea și desfășurarea Campaniei, care a fost un suport consultativ-metodologic pentru Autoritățile Publice Locale (APL) la întocmirea programelor și planurilor locale de organizare și desfășurare a acțiunilor de salubritate a localităților.

Inspecțiile pentru Protecția Mediului pe tot parcursul campaniei au monitorizat organizarea și desfășurarea acțiunilor de salubritate a localităților de către APL. În timpul Campaniei de salubritate inspectorii de mediu au organizat razii ecologice în comun cu reprezentanții APL în rezultatul cărora au fost concretizate volumele de lucru pentru lichidarea gunoiștilor neautorizate formate în parcuri, păduri, fâșii de protecție a drumurilor, pe terenuri agricole și publice.

În lipsa unui management corect al deșeurilor, se formează noi gunoiști în afara perimetrelor admise și special amenajate. Pe parcursul campaniei s-au desfășurat și acțiuni de educație ecologică a populației prin intermediul adunărilor în colective, întrunirilor cu factorii de decizie ai APL de nivelul I și II. Măsurile întreprinse de salubritate a localităților și rezultatele obținute au fost pe larg reflectate în mass-media (presă, radio-televiziune).

Menționăm, că acțiunile de salubritate au o mare importanță în lupta antiepidemică, fiind știut că lipsa de curățenie favorizează mult mai lesne răspândirea bolilor infecțioase. Nu este suficient ca acțiunea de salubritate și amenajare să se limiteze la anumite zile speciale, ea trebuie să aibă un caracter continuu.

Pe parcursul campaniei de salubritate 02 martie - 31 iulie 2020, au fost depistate 1 892 gunoiști neautorizate cu suprafața de 915, 53 ha, din acestea 1 499 gunoiști cu suprafața de 875, 19 ha au fost lichidate. Vinovații de încălcarea legislației privind gestionarea deșeurilor au fost sancționați, fiind încheiate 737 de procese-verbale cu privire la contravenție persoanelor fizice/juridice și cu funcții de răspundere, au fost emise 58 de publicații/emisiuni Radio-TV privind desfășurarea acțiunilor de salubritate.

Amenzile aplicate au constituit 686 600 lei, din care a fost achitată suma de 381 325 lei.

Organizarea lucrărilor de salubritate și a raziiilor ecologice nu se încheie odată cu finalizarea campaniei planificate, acestea se vor desfășura în continuare.

În același context menționăm, că în scopul desfășurării cu succes a lucrărilor de salubritate și amenajare a localităților, APL de nivelul I și II au planificat mijloace financiare în sumă de 23 276 035 lei, din care au fost utilizate 14 042 528 lei.

Acțiunea „**Râu curat de la sat la sat**” în conformitate cu aceeași dispoziție a Inspectoratului (nr.05-d din 02.03.2020) s-a desfășurat în perioada *02 martie - 20 mai 2020*, prelungită prin dispoziția 07-d din 21.05.2020 până la data de 31 iulie 2020.

În baza acestor dispoziții de către autoritățile publice locale în coordonare cu instituțiile teritoriale de mediu au elaborat și realizat planuri de acțiuni concrete, care țin de amenajarea fântânilor și izvoarelor, lichidarea gunoștilor stihinice din zona de protecție a râurilor.

În procesul desfășurării acțiunii au fost antrenate serviciile de ramură ale autorităților publice locale, instituțiile publice și învățământ, organizațiile neguvernamentale, unitățile antreprenoriale, societatea civilă.

Astfel, au fost realizate activități, cum ar fi: curățarea cursurilor de apă curgătoare, amenajarea și plantarea arborilor în zonele de protecție a râurilor, râulețelor, pâraielor, izvoarelor și altor obiecte acvatică amplasate în rețeaua hidrologică din localitatea respectivă.

În rezultat, au fost salubritate peste 634,815 km râulețe fără nume; au fost amenajate 9 567 fântâni și 112 izvoare. În cadrul desfășurării acțiunii s-au manifestat 12 467 – participanți și 532 organizații.

Totodată, pe parcursul acțiunii au fost întocmite 234 de acte de control și 358 procese –verbale de contravenție cu aplicarea amenzilor în mărime de 124 540 lei.

Săptămâna Mobilității Europene – în perioada 16 - 22 septembrie, Republica Moldova, de rând cu alte state europene marchează acest eveniment organizat la nivel european, în acest an cu genericul: „Mobilitate cu zero emisii pentru toți”, având scop încurajarea cetățenilor să renunțe la mașina personală, dacă este posibil, în favoarea unei biciclete sau a transportului public.

Prin renunțarea pentru o săptămână sau pentru o zi la mașină, pot fi aduse beneficii considerabile, atât mediului, cât și sănătății. Inițierea acestei acțiuni a fost condiționată de situația alarmantă creată de poluarea intensă a aerului atmosferic din centrele urbane de către mijloacele de transport auto, emisiile cărora au un impact nociv asupra mediului și sănătății populației.

Deși reducerea mai multor activități industriale și individuale a condus la scăderea emisiilor în a.2020 cu 7-10% comparativ cu a.2019, conform estimărilor specialiștilor, aceasta nu va avea un impact considerabil asupra schimbărilor climatice.

Conform Acordului de la Paris intrat în vigoare în a.2016, pentru a face procesul reversibil, este necesară o reducere a emisiilor cu 50% către a.2050. Prin urmare, inițierea unor măsuri pe termen lung, cum ar fi promovarea cu bicicleta și pe jos, a transportului public și eventual a transportului individual cu emisii reduse sau neutre de carbon, ar avea efecte pozitive imediate.

În Republica Moldova, deși a crescut vizibil în mediul urban utilizarea mijloacelor alternative de transport, bicicletele, trotinetele electrice, infrastructura

subdezvoltată încă nu permite o creștere substanțială a acestora, care ar reduce utilizarea transportului pe combustibil fosil și corespunzător a emisiilor. Pentru început, este necesar ca planurile de urbanism ale mun. Chișinău și Bălți, dar și a celorlalte municipii să prevadă expres dezvoltarea infrastructurii urbane pentru asigurarea modalităților sănătoase de mobilitate, ce va contribui și la modificarea comportamentului populației.

Prin urmare, Săptămâna Europeană a Mobilității 2020 încurajează populația și autoritățile locale să ia măsuri pentru a contribui la atingerea obiectivului pe termen lung de a avea un continent neutru în materie de carbon.

Inspectoratul pentru Protecția Mediului (IMP), inclusiv subdiviziunile teritoriale au desfășurat acțiuni de informare, conștientizare a publicului larg despre promovarea importanței protecției mediului la nivel național, pornind de la tematica dedicată poluării intense a aerului atmosferic din centrele urbane de către mijloacele de transport auto, emisiile cărora au un impact nociv asupra mediului și sănătății populației, prin intermediul mijloacelor de informare la distanță (portalurilor electronice, rețelelor de socializare etc.).

Totodată, au fost remise materiale didactice pentru ora ecologică către diverse instituții școlare din țară, iar inspecțiile teritoriale au desfășurat săptămâna promovării evenimentului prin comunicare cu persoanele vizate din cadrul controalelor de stat.

Inspectoratul pentru Protecția Mediului îndeamnă cetățenii să adopte un nou comportament față de mediu și propria sănătate, practicând mai des mersul pe jos, cu bicicleta, trotineta electrică, cu mijloacele de transport în comun, etc.

Un loc aparte în Activitățile participative de mediu îl are Ziua națională de înverzire a plaiului „*Un arbore pentru dănuirea noastră*”.

Activitățile s-au desfășurat în conformitate cu Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 27 din 13.02.1995 privind Ziua Națională de Înverzire a Plaiului „Un arbore pentru dănuirea noastră” în scopul implicării societății la înverzirea Plaiului Natal (crearea de noi păduri, fâșii forestiere de protecție a câmpurilor, parcurilor, scuarilor, aliaimentelor de-a lungul drumurilor publice, etc.). Integral pe țară s-au efectuat următoarele lucrări:

- Întreprinderile pentru silvicultură ale Agenției „Moldsilva” au plantat culturi silvice în fondul forestier pe o suprafață de 1 076 ha, au efectuat lucrări de regenerare naturală pe o suprafață de 396 ha și lucrări de ajutorare a regenerării naturale pe o suprafață de 2 899 ha.
- Pe teritoriul localităților Republicii Moldova, în scuarile, parcurile, teritoriile adiacente caselor de locuit, școlilor, grădinițelor și altor instituții, în preajma străzilor din orașe și sate, s-au plantat 106,8 mii arbori și arbuști de diferite specii.
- Pe teritoriul mun. Chișinău s-au plantat 42,3 mii arbori și arbuști de diferite specii.

Menționăm că în aceste acțiuni au participat organele administrației publice centrale, dând astfel evenimentului o însemnătate de nivel național, care pe viitor va lărgi cercul de participanți.

IPM a distribuit astfel anticipat articol în teritoriu „*Protejarea biodiversității – o necesitate la nivel național și internațional*” (**Anexa 1**), care a fost utilizat ca material didactic pentru Campania de toamnă de înverzire a Plaiului „*Un arbore pentru dăinuirea noastră*”.

Protejarea biodiversității – o necesitate la nivel național și internațional

Anexa 1

Dezvoltarea durabilă a fondului forestier în Republica Moldova prezintă un proces important de administrare și gospodărire pe principii ecologice a sectorului silvic.

Conservarea diversității biologice, diminuarea degradării solurilor, reducerea și stoparea alunecărilor de teren, ameliorarea resurselor acvatice, reducerea poluării atmosferei sunt domenii ale protecției mediului de importanță ecologică și socială. Implementarea politicii de mediu în mare parte depinde de realizarea politicii forestiere. Combaterea activităților ilicite în sectorul forestier a devenit una din direcțiile prioritare de colaborare internațională în domeniul protecției mediului.

Republica Moldova are un deficit de resurse forestiere. Este o situație care s-a creat pe parcursul a unei perioade îndelungate, fiind determinată de un șir de factori social-economici importanți. Unul din acești factori este respectarea regimului silvic pentru menținerea și gospodărirea durabilă atât a pădurilor existente, cât și a celor noi create. În rezultatul schimbărilor social-politice a fost declanșat procesul de trecere a pădurilor gospodăriilor agricole (fostele păduri colhoznice) în gestiunea primăriilor. Pădurile și alte tipuri de vegetație forestieră aflate în gestiunea primăriilor au fost distruse în proporție de circa 13%. În acest context menționăm și faptul că, în general, cererea de resurse forestiere este foarte mare, în special a lemnului energetic (lemnului de foc). Experții prognozează că creșterea prețurilor la resursele energetice va crea o situație extrem de dificilă în ceea ce privește asigurarea pazei și integrității vegetației forestiere. Acest fapt exercită presiuni puternice asupra ecosistemelor forestiere și un grad sporit de contravenții silvice.

Tăierile ilicite sunt efectuate nu numai din interes comercial. În foarte multe cazuri, sărăcia, lipsa surselor de existență sau alte necesități vitale îi constrâng pe cetățeni să încalce legea. Este necesară o nouă abordare, care să determine interesul eco-social față de cel comercial. Astfel, rezolvarea problemei respective poartă un caracter social-economic.

În Republica Moldova pe parcursul ultimilor ani s-au întreprins multiple acțiuni îndreptate spre diminuarea contravențiilor și infracțiunilor cu caracter silvic. Au fost elaborate și implementate planuri comune de către autoritățile silvice, de securitate publică și de protecție a mediului privind combaterea tăierilor ilicite. Au fost adoptate modificări în Codul silvic, menite să asigure integritatea și dezvoltarea pădurilor, precum și un șir de acte normative care țin de gestionarea acestora. Pe plan sectorial, Strategia de dezvoltare durabilă a sectorului forestier are printre

obiective prioritare și armonizarea legislației silvice naționale la convențiile și acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte semnatară. Este necesar să adaptăm cadrul normativ specific activităților de exploatare și prelucrare a lemnului la cerințele internaționale de protecție și conservare a resurselor forestiere.

Resursele forestiere ale Republicii Moldova

Fondul forestier național constituie 12,7% din teritoriul țării. Majoritatea terenurilor acoperite cu păduri (87,2%) se află în proprietatea statului, restul fiind deținute de primării (12,2%) și doar 0,6% de proprietarii privați. Deși are o pondere relativ nesemnificativă, fondul forestier proprietate privată este în continuă creștere.

Pădurile aflate în gestiunea altor deținători (57,1 mii ha sau 13,6% din fondul forestier național) sunt încadrate în categoria pădurilor de protecție a terenurilor și solurilor, precum și de protecție contra factorilor climatici și industriali nocivi. Pădurile comunale și private, la momentul actual, pot fi caracterizate ca trupuri mici dispersate în extravilanul localităților rurale și urbane, au drept specie de bază salcâmul, iar regimul silvic se respectă doar parțial. Doar pentru circa 25% există proiecte de amenajament silvic. Măsurile de îngrijire și conducere se aplică de la caz la caz, cu întâzieri. Aceste păduri sunt afectate de pășunat și tăieri ilicite, poluare cu deșeuri etc.

Vegetația forestieră din afara fondului forestier include perdele forestiere de protecție amplasate pe terenurile agricole și în zonele de protecție a râurilor și bazinelor acvatice, de asemenea perdele forestiere de protecție și plantații de arbori și arbuști situate de-a lungul căilor de comunicație; grupuri de arbori și arbori solitari din perimetrul orașelor și localităților. Republica Moldova dispune de 49,1 mii ha vegetație forestieră din afara fondului forestier, exprimată prin 29,8 mii ha perdele forestiere de protecție (a câmpurilor agricole, drumurilor, râurilor și bazinelor acvatice etc.) și 19,2 mii ha – alte tipuri de vegetație forestieră care, de asemenea, contribuie substanțial la menținerea echilibrului ecologic.

Aceste terenuri acoperite cu vegetație forestieră, în mare parte, nu sunt amenajate și gospodărite în baza unor proiecte și planuri justificate și argumentate. Compoziția pădurilor Moldovei este predominată de următoarele specii: foioase (97,8%), inclusiv cvercinee – 143,8 mii ha (39,6%), frăsinete – 16,6 mii ha (4,6%), cărpinete – 9,4 mii ha (2,6%), salcâmete – 131,0 mii ha (36,1%), plopișuri – 5,7 mii ha (1,6%) etc., rășinoasele fiind prezentate doar în proporție de 2,2%.

Cvercineele sunt cele mai valoroase arborete ale fondului forestier. Din suprafața totală a acestora – 27% provin din sămânță și 73% din lăstari. Ponderea mare a cvercineelor provenite din lăstari este una din consecințele gospodăririi lor în crâng pe parcursul a mai multor secole. Această repartitie influențează și productivitatea cvercineelor, din care 43% sunt de productivitate superioară și 57% de productivitate inferioară.

Structura pe vârste la toate speciile forestiere este dezechilibrată, în special la cele de productivitate inferioară.

Principalul gestionar al fondului forestier proprietate publică este Agenția „Moldsilva” care deține 82,1% sau 336,6 mii ha din suprafața totală a terenurilor acoperite de pădure. Celelalte terenuri acoperite cu pădure și vegetație forestieră sunt deținute de autoritățile publice locale de gradul I și II, Ministerul Economiei și Infrastructurii, Agenția „Apele Moldovei”. Aceste terenuri sunt reprezentate în primul rând prin perdele forestiere pentru protecția terenurilor agricole, perdele forestiere de protecție a drumurilor și perdele forestiere de protecție a apelor, precum și pădurile din cadrul localităților rurale care sunt administrate de primării și consilii raionale.

Produsele pădurii

În conformitate cu Codul silvic în vigoare, produse ale pădurii sunt considerate cele lemnoase și nelemnoase, serviciile legate de folosirea pădurilor, precum și rezultatele activității de realizare a funcțiilor de protecție a pădurilor.

„Produse lemnoase” sunt:

a) produsele principale, rezultate din tăieri de regenerare și de conservare a pădurilor;

b) produsele secundare, rezultate din tăieri de îngrijire a arboreturilor (degajări, curățiri, rărituri) și tăieri de reconstrucție;

c) produsele rezultate din tăieri de igienă, necesitatea efectuării cărora este cauzată de uscarea totală sau parțială a arborilor;

d) produsele rezultate din alte tăieri;

e) produsele auxiliare (cioturi, coji etc.);

f) produsele rezultate din lichidarea efectelor calamităților naturale (doborâtori de vânt, rupturi de zăpadă etc.).

„Produse nelemnoase” sunt:

a) vânatul, peștele, melcii de viță de vie etc.;

b) produsele accesorii ale pădurii: fructe și pomușoare sălbatice, nuci, ciuperci, plante medicinale și alte plante;

c) rezultatele folosinței pădurii în scopuri de cercetare științifică, de recreare, turistice, sportive etc.”

Masa lemnoasă din pădurile Moldovei recoltată de Agenția „Moldsilva” se realizează în procesul tăierilor de produse secundare (degajări, curățiri, rărituri, tăieri de igienă) și tăierilor de produse principale (tăieri de regenerare, conservare, de igienă rase) și de reconstrucție ecologică.

Guvernarea și gestionarea fondului forestier național Autorități centrale de specialitate

MADRM este organul central de specialitate al administrației publice, care elaborează și promovează politica statului în domeniul protecției mediului și

utilizării raționale a resurselor naturale, managementului deșeurilor, conservării biodiversității, cercetărilor geologice, folosirii și protecției subsolului, hidroameliorației, gospodăririi resurselor de apă, aprovizionării cu apă și canalizare, reglementării activităților nucleare și radiologice, controlului ecologic de stat, hidrometeorologiei și monitoringului calității mediului.

Agenția „Moldsilva” este autoritatea administrativă centrală, în subordinea Guvernului, abilitată să promoveze politica de stat în domeniile silviculturii și cinegeticii. Misiunea Agenției „Moldsilva” constă în realizarea prerogativelor constituționale ale Guvernului privind elaborarea, promovarea și implementarea politicii de stat în domeniile silviculturii și cinegeticii, racordate la tendințele internaționale de dezvoltare social-economică, dezvoltarea durabilă a sectoarelor forestier și cinegetic, protecția, paza pădurilor și faunei, menținerea și conservarea biodiversității, formarea profesională și asigurarea accesului la educație ecologică și forestieră.

Obiectul de bază al activității Agenției „Moldsilva” este gestionarea pe principii ecologice, în baza amenajamentelor silvice, a fondurilor forestier și cinegetic subordonate, în vederea îmbunătățirii calității mediului, precum și satisfacerii necesităților economiei naționale în produse și servicii ale pădurii. Printre sarcinile principale ale Agenției „Moldsilva” sunt:

- administrarea și gospodărirea, prin intermediul întreprinderilor și organizațiilor subordonate, a fondurilor forestier și cinegetic proprietate publică de stat;
- elaborarea și realizarea măsurilor privind paza și protecția pădurii;
- organizarea amenajamentelor silvice și cinegetice, revizuirea lor cu o periodicitate de 10 ani;
- regenerarea pădurii și împădurirea terenurilor fondului forestier administrat, extinderea terenurilor acoperite cu vegetație forestieră și crearea perdelelor forestiere de protecție a câmpurilor și apelor, fâșiilor antierozionale pe baze contractuale;
- restabilirea biocenozelor silvice autohtone prin reconstrucție ecologică;
- asigurarea continuității și biodiversității naturale a pădurii.

Autorități publice locale

Autoritățile administrației publice locale sunt deținători ai pădurilor comunale și ale terenurilor cu vegetație forestieră altele decât cele incluse în fondul forestier. În conformitate cu Codul silvic în vigoare de competența autorităților administrației publice locale țin:

- a) exercitarea controlului asupra stării, folosirii, regenerării, pazei și protecției fondurilor forestier și cinegetic;
- b) repartizarea terenurilor din fondul forestier;
- c) înregistrarea drepturilor de gestiune și de folosință a terenurilor din fondul forestier;
- d) organizarea ținerii evidenței de stat a fondului forestier și a cadastrului silvic de stat;

- e) acordarea de sprijin organelor silvice de stat la amenajarea sectoarelor silvice în locurile de agrement;
- f) lichidarea, în comun cu organele silvice de stat, a incendiilor de pădure;
- g) lichidarea, în comun cu organele silvice de stat, a consecințelor incendiilor de pădure și calamităților naturale;
- h) elaborarea, coordonarea și exercitarea îndeplinirii, în comun cu organele silvice de stat, a programelor locale privind dezvoltarea durabilă, folosirea, regenerarea, paza și protecția pădurilor.

Cadrul legal și normativ în domeniul tăierilor ilicite **Contextul internațional al combaterii recoltărilor ilicite**

Țările care consumă cantități mari de lemn și produse din lemn, cum ar fi SUA și țările UE, se confruntă cu incompetența legală de a stopa importul produselor lemnoase din simplul motiv că identificarea, din punct de vedere tehnic, a legalității lemnului recoltat și/sau comercializat de către exportatori devine foarte dificilă. Baza legală pentru actele și regulamentele normative existente nu este eficientă, iar metodologia științifică de identificare a originii (dar și a mișcării) lemnului recoltat este în dezvoltare. Există o mulțime de incertitudini atât în legislațiile naționale, cât și în cele internaționale, astfel fenomenul tăierilor ilegale capătă anvergură care presupune scheme de corupție și economii tenebre. Estimările la scară mondială denotă că mai mult de o jumătate din toate activitățile de recoltare a masei lemnoase sunt ilegale, în special în regiunile vulnerabile.

Pentru a reduce impactul asupra ecosistemelor forestiere și biodiversității lor, comunităților dependente de resursele pădurii și economiilor țărilor pe plan mondial, au fost demarate procese politice la cel mai înalt nivel pentru a lua măsuri de ameliorare și diminuare a tăierilor ilicite.

Măsurile unilaterale întreprinse de fiecare țară în parte, fie prin dezvoltarea acțiunilor de combatere și/ sau prevenire, fie prin sancționarea lemnului recoltat ilicit, pot fără îndoială avea un impact asupra ilegalităților asociate produselor din lemn. Totuși, acest impact va fi cu adevărat eficient dacă problema va fi tratată sub aspect regional și internațional prin metode și sisteme de identificare a legalității, verificării și mișcării produselor din lemn. În ultimul timp au apărut scheme de certificare elaborate pe bază de voluntariat. Ele pot certifica produse din lemn, procesele și metodologiile de recoltare, proveniența lemnului și gestionarea ecosistemelor forestiere. Aceste scheme încearcă să identifice serviciile și produsele forestiere obținute în conformitate cu anumite criterii și indicatori ai durabilității.

Totuși, pentru mai multe țări definirea noțiunii și sensul tăierilor ilicite rămâne încă o problemă. Dacă în unele țări practicile ilegale sunt asociate cu violarea legislației naționale, în altele legislația forestieră este total necorespunzătoare atât

principiilor de gospodărire a pădurilor, cât și a celor de dezvoltare durabilă a ecosistemelor forestiere. Problema se agravează și prin faptul că reformele sectoriale și ale sistemului de inventariere a resurselor forestiere nu sunt întotdeauna pe placul structurilor responsabile de sectorul forestier.

Legislația națională privind combaterea tăierilor ilicite

Documentul de bază care reglementează relațiile forestiere și activitatea ramurii silvice în Republica Moldova este Codul Silvic (1996) cu amendamentele ulterioare, inclusiv privind tăierile ilicite, nimicirea și vătămarea ilicită a vegetației forestiere din afara fondului forestier.

Problema tăierilor ilicite și a altor fenomene dăunătoare ecosistemelor forestiere și biodiversității lor este reflectată în „Strategia dezvoltării durabile a sectorului forestier din Republica Moldova” (aprobată prin Hotărârea Parlamentului Nr. 350-XV din 12.07.2001), „Strategia națională și Planul de acțiune în domeniul conservării diversității biologice” (aprobată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Nr. 112-XV din 27.04.2001) și „Programul de stat de regenerare și împădurire a terenurilor fondului forestier pe anii 2003-2020” (aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 737 din 17.06.2003), precum și în Codul contravențional al Republicii Moldova (2008) și Legea cu privire la zonele și fâșiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă (1995).

Tăierile ilicite și amploarea lor

Exploatările forestiere ilegale sunt înfloritoare în majoritatea țărilor de pe glob. În timp ce autoritățile publice de stat din multe țări ale lumii susțin că volumele exploatărilor ilicite sunt comparativ mici, informațiile reale recente denotă că anvergura problemei este cu mult mai mare.

În Republica Moldova, amploarea tăierilor ilicite în toate terenurile acoperite cu vegetație forestieră din ultimele decenii trebuie privită ca un fenomen ce depășește sfera de interes a specialiștilor. Aceasta devine o problemă mai mare, care cuprinde întreaga societate și ne privește pe fiecare din noi.

Efectele din ultimul timp ale hazardelor, cum sunt secetele și inundațiile, au atras atenția nu numai specialiștilor și autorităților, dar și a întregii societăți. Aceste procese au o legătură directă nu numai cu insuficiența resurselor forestiere naționale, dar și cu cazurile de tăieri ilicite de arbori, în special în zonele vulnerabile sau afectate de calamități.

În Republica Moldova se pot constata următoarele tipuri de tăieri ilicite:

- După deținătorii de terenuri forestiere:
 - pe terenurile gestionate de Agenția „Moldsilva”;
 - pe terenurile gestionate de autoritățile administrației publice locale (primării);
 - pe terenurile proprietate privată;
 - pe terenurile gestionate de Ministerul Economiei și Infrastructurii (fâșii de protecție și vegetație forestieră de-a lungul căilor ferate și drumurilor).
- După prezența autorizațiilor de tăiere:
 - cu prezența actelor necesare de autorizație a tăierilor;

- în lipsa acestora.
- După scopul obținerii masei lemnoase:
 - în scopuri energetice (pentru încălzirea caselor și pregătirea hranei);
 - în scopuri de construcție și confecționare a diferitor piese (uși, geamuri, mobilier, butoaie, lăzi, etc.);
 - în scopuri comerciale (pentru obținerea veniturilor de la comercializarea masei lemnoase).
- Cu sau fără acordul persoanelor responsabile de asigurarea pazei;
- Încălcări ale regulamentelor și tehnologiilor de exploatare a parchetelor stabilite la lucrările de produse principale, tăieri de îngrijire și tăieri de igienă;
 - tăierea sau vătămarea arborilor, inclusiv cei seminceri sau din grupuri și pâlcuri semincere;
 - tăierea, distrugerea, vătămarea arborilor, arbuștilor și lianelor interzise pentru extragere;
 - recoltarea sau colectarea masei lemnoase în perioada interzisă (indicată în autorizația sau bonul de exploatare a pădurii);
 - recoltarea sau colectarea masei lemnoase, inclusiv în parchetele transmise prealabil conform actului, beneficiarului forestier, până la primirea autorizației sau bonului de exploatare a pădurii, la primirea autorizației sau bonului de exploatare a pădurii, dar până la primirea parchetului în natură, precum și după expirarea termenului indicat în autorizația sau bonul de exploatare a pădurii, recoltarea sau colectarea masei lemnoase după sistarea sau încetarea dreptului de folosință;
 - perfectarea cu întârziere a autorizațiilor sau bonurilor de exploatare a pădurii pentru tăierea deja permisă;
 - transportarea, descărcarea sau prelucrarea masei lemnoase până la atestare, în cazul eliberării lemnului conform cantității de masă lemnoasă recoltată;
 - transportarea masei lemnoase la un loc care nu este indicat în autorizația sau bonul de exploatare a pădurii sau în biletul silvic, în cazul tuturor tipurilor de evidență;
 - tăierea (extragerea) arborilor doborâți de vânt, ruți de zăpadă sau uscați, fără autorizația sau bonul de exploatare a pădurii;
 - depășirea cotelor stabilite de eliberare a masei lemnoase.

Cele mai frecvente tăieri ilicite în Republica Moldova sunt:

- tăieri fără acte legale în scopuri energetice și/sau obținere de masă lemnoasă în alte scopuri efectuate pe terenurile gestionate de autoritățile administrației publice locale și de Ministerul Economiei și Infrastructurii.
- tăieri pentru obținerea masei lemnoase în scopuri de comercializare și obținere a veniturilor, efectuate ilicit în păduri și terenuri cu vegetație forestieră indiferent de gestionarul forestier;
- crearea și comercializarea ilegală a surplusurilor de masă lemnoasă create la momentul efectuării inventarierii parchetelor, neincluserii lor în actele legale de

permisiune (autorizații și bonuri), utilizarea mijloacelor în scopuri de corupere și mituire a persoanelor responsabile.

Sursa: www.ipm.gov.md

CALENDARUL EVENIMENTELOR DE MEDIU

Anexa 2

<u>Februarie</u> 2 – Ziua Mondială a Zonelor Umede (Convenția RAMSAR)
<u>Martie</u> 15 martie – 15 aprilie - Luna Pădurii 22 – Ziua Mondială a Apei 23 – Ziua Mondială a Meteorologiei 31 – Ora Planetei
<u>Aprilie</u> 1 – Ziua Păsărilor 7 – Ziua Mondială a Sănătății 22 – Ziua Pământului
<u>Mai</u> 15 – Ziua Internațională de Acțiune pentru Climă 22 – Ziua Internațională a Biodiversității 24 – Ziua Europeană a Păsărilor Ultima zi de duminică a lunii – Ziua Nistrului
<u>Iunie</u> 5 – Ziua Mondială a Mediului 8 – Ziua Mondială a Oceanelor 17 – Ziua Mondială pentru Combaterea Deșertificării și Secetei 21 – Ziua Soarelui 29 – Ziua Dunării
<u>Iulie</u> 11 – Ziua Mondială a Populației
<u>August</u> 9 – Ziua Internațională a Grădinilor Zoologice și Parcurilor
<u>Septembrie</u> 7 - Ziua Internațională a Aerului Curat pentru Cerul Albastru 16 – Ziua Internațională pentru Protecția Stratului de Ozon 16-22 – Săptămâna Mobilității Europene 18 – Ziua Mondială a Geologilor 22 – Ziua Circulației fără Mașini 23 – Ziua Mondială a Curățeniei 25 – Ziua Internațională a Mediului Marin

Octombrie

Prima zi de luni din luna octombrie – Zi Mondială a Habitatului

4 – Ziua Mondială a Animalelor

8 – Ziua Mondială pentru Reducerea Dezastrelor Naturale

16 – Ziua Internațională a Alimentației

17 – Ziua Internațională pentru Eradicarea Sărăciei

31 – Ziua Internațională a Mării Negre

Ultima zi de sâmbătă a lunii – Acțiunea „*Un arbore pentru dăinuirea noastră*”

Noiembrie

8 – Ziua Internațională a Zonelor Urbane

Decembrie

5 – Ziua Mondială a Solului

10 – Ziua Mondială a Drepturilor Omului

11 – Ziua Internațională a Munților

14 – Ziua Internațională de Protest împotriva Reactoarelor Nucleare

Activități participative de mediu de nivel Național:

- *Campania de salubritate și amenajare a localităților* – martie – mai.
- *Acțiunea „Râu curat de la sat la sat”* – martie – mai.
- *Săptămâna Mobilității Europene* – septembrie.
- *Campania de salubritate de toamnă* – septembrie – octombrie.
- *Acțiunea de înverzire a Plaiului „Un arbore pentru dăinuirea noastră”* – octombrie - noiembrie.

22 aprilie - Ziua Planetei Pământ – „Schimbările climatice”

Ziua Pământului este un manifest pentru ocrotirea planetei în acord cu o dezvoltare durabilă.

La inițiativa senatorului american Gaylord Nelson, 22 aprilie se propune de a fi sărbătorită Ziua Pământului. În 2009 Organizația Națiunilor Unite declară o sărbătoare oficială, iar în prezent 199 de țări, printre care și Republica Moldova, fac parte din rețeaua, ce marchează aniversarea Planetei noastre.

Tema stabilită pentru Ziua Planetei Pământ - 2020 vizează *schimbările climatice* marcate prin încălzirea globală și efortul de reducere a emisiilor de dioxid de azot. Depășirile concentrațiilor de NO₂ (sursele principale: producția de energie, transportul rutier, incinerarea deșeurilor, ș.a.), produc efecte negative asupra omenirii, în mod direct asupra sănătății umane și indirect prin efectul de seră.

Provocările enorme, dar și oportunitățile vaste de a acționa asupra schimbărilor climatice au distins problema ca fiind subiectul cel mai apăsător pentru a 50-a aniversare a Zilei Pământului.

Schimbările climatice sunt un fenomen real și periculos pentru Planetă, iar majoritatea cauzelor sunt rezultatul acțiunilor omului.

Stilul de viață adoptat de oameni în ultima perioadă s-a dovedit a fi nehibzuit. Cel mai cuprinzător studiu realizat vreodată în acest domeniu, inserează concluziile a peste 1300 de experți din 95 de țări și demonstrează, că maniera în care au fost până acum exploatate resursele naturale riscă să pună sub semnul întrebării însăși posibilitatea Terrei de a asigura supraviețuirea generațiilor viitoare. Modalitatea dezechilibrată de folosire a bogățiilor naturale a produs modificări ireversibile în sensibila balanță care asigură viața pe Pământ.

Electricitate și încălzire: 30,6% - arderea combustibililor fosili pentru a produce electricitate și căldură este cea mai mare cauză a schimbărilor climatice, conform World Resources Institute (WRI). Emisiile reprezintă aproape o treime din totalul emisiilor de gaze cu efect de seră.

Transporturile: 14,8% - mașinile, avioanele și celelalte mijloace de transport reprezintă a doua cauză a încălzirii globale.

Producția și construcțiile: 13,3% - acest aspect nu este dezbătut atât de mult precum transporturile, însă este al treilea mare cauzator de schimbări climatice.

Agricultura: 11,1% - sistemele noastre de producere a hranei sunt cauzatoare de modificări climatice. Susținătorii spun că renunțarea la carne, în special cea de vită, ar ajuta la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Arderea altor combustibili: 8,2% - în această categorie intră lemnul și combustibilii arși în clădirile rezidențiale și comerciale, dar și cei folosiți pentru agricultură.

Procesele industriale: 5,8% - producția de ciment și aluminiu sunt cei mai mari emițători de gaze cu efect de seră.

Defrișările și schimbarea destinației terenurilor: 5,7% - pădurile împiedică emisiile de carbon, iar defrișările influențează dramatic schimbările climatice.

Emisiile accidentale: 5,3% - emisiile asociate cu producerea de energie sunt un factor al schimbărilor climatice, arată WRI.

Deșeuri: 3,1% - gropile de gunoi produc gaz metan, care contribuie la poluarea atmosferei.

Combustibilii „buncăr”: 2,2% - anumite emisii nu pot fi atribuite unei țări. În această categorie intră navele din apele internaționale și cursele aeriene internaționale.

Dacă nu vom produce schimbări pentru a face față crizei climatice, starea noastră actuală va deveni noua normalitate - o lume în care pandemiile și evenimentele meteorologice extreme acoperă globul, afectând comunitățile deja marginalizate și vulnerabile.

Este momentul ca noi, cetățenii, să conștientizăm că Pământul este unic și nu avem o variantă de rezervă. Respectiv, suntem obligați unul față de celălalt și toți față de generațiile viitoare, să avem grijă de Planeta noastră, să gestionăm responsabil resursele naturale fără a le epuiza, să îi păstrăm resursele forestiere, resursele acvatice, funciare și aerul atmosferic, să combatem poluarea acolo unde există deja și să nu ne gândim la toate acestea doar o singură zi pe an, ci să purtăm/ asigurăm/ exercităm cu noi mereu această responsabilitate.

Inspectoratul pentru Protecția Mediului este mereu la dispoziția societății civile, iar conform atribuțiilor sale, are ca scop și sarcină, de a preveni/contracara cazurile de poluare a mediului. Trebuie să facem față crizei climatice și de a profita de oportunitățile enorme ale unui viitor cu carbon zero.

În această zi, se propune de a utiliza toate instrumentele și acțiunile pe care le are omenirea, pentru a schimba modul de viață și pentru a ne schimba lumea, nu pentru o zi, ci pentru totdeauna.

Obiectivul rămâne același: să ne mobilizăm pentru a conștientiza problema încălzirii globale, care are consecințe grave - secete extreme, incendii forestiere/silvice masive, amenințările de dispariție masivă a florei și faunei sălbatice.

Doar cu forțe comune putem face o lume mai bună și prosperă în casa noastră comună - Planeta Pământ.